

KNNV afdeling Apeldoorn

DE VIER JAARGETIJDEN

INHOUD

Voorwoord <i>Jacob Ruijter</i>	3
Vacature Activiteiten-coördinator	3
Programma 2 ^e kwartaal 2019	4
Beekdalbreed ontwikkelen, beekherstel 2.0 <i>Jan Folbert</i>	5
Een interactieve 'bio-morfologische kaart' voor een hogere lokale biodiversiteit <i>Timo Boom</i>	6
Paddenstoelen op en rond de zomereik <i>Carolien Londerman</i>	7
Schadelijke schoonheid <i>Joke Tammen</i>	9
Vogelparadijs Marker Wadden <i>Yvonne Zwikker</i>	10
KNNV – boeken <i>Ben Keizer</i>	12
Ledenmutaties	12
Lidmaatschap	12

Algemene informatie KNNV afdeling Apeldoorn	13

Opzeggen van het lidmaatschap kan uitsluitend schriftelijk of per e-mail (wordt definitief als dit per e-mail bevestigd is) en wel per 1 januari met een opzegtermijn van 2 maanden (dus uiterlijk 31 oktober).

Ontwerp en foto's voorpagina: Nina de Vries

UITERSTE INLEVERDATUM KOPIJ 2019 – nr. 3: 1 juni 2019

Voorwoord

Jacob Ruijter

Om het moment dat ik dit schrijf is het onnatuurlijk warm voor de tijd van het jaar. De voorjaarsbloemen zijn al weken volop aan het bloeien, vogels zijn al druk aan het zingen (en het nestelen?), vlinders fladderen al in de tuin. Kortom, ook voor onze werkgroepen is het zaak om er vroeg bij te zijn met excursies en inventarisaties.

Het doet mij genoegen dat we dit jaar ook weer een nieuw gebied (Vitens-terrein bij Twello) gaan inventariseren waar alle werkgroepen (lees soortgroepen) bij zijn betrokken.

Als vereniging staan we er goed voor. Hoewel er sprake is van enig verloop, blijft het totaal aantal leden zeker stabiel. Ook financieel is de afdeling gezond nog los van de (extra) inkomsten uit de opbrengst van het boek 'Apeldoornse Griff en haar stroomgebied'. Die gelden zullen worden gereserveerd in een boeken/projectenfonds om toekomstige boekuitgaven en/of projecten te kunnen (voor)financieren.

Op bestuurlijk niveau is er echter wel dringend behoefte aan versterking. Doordat de termijn als bestuurslid van Jan den Held ten einde loopt en hij zich niet herkiesbaar stelt is de portefeuille van activiteitencoördinator vacant. De volledige vacaturetekst vind u hier onder.

Veel leesplezier.

Vacature Activiteiten-coördinator KNNV afdeling Apeldoorn

De taken van de Activiteiten-coördinator zijn:

- Lid van het bestuur van de afdeling.
- Zitting hebben in en aansturen van de Activiteitencommissie. Deze organiseert jaarlijks twee publiekslezingen en een of twee kleine lezingen, waaronder de 'Leden voor Leden-avond' in januari. De Activiteitencommissie doet voorts naar eigen inzicht ook voorstellen tot het organiseren van andere evenementen.
- Huisvesting regelen voor de werkgroep-bijeenkomsten. Optreden als contactpersoon van KNNV afdeling Apeldoorn voor Accres en andere verhuurders; reserveringen maken voor te huren ruimten. Accorderen van facturen.
- Opstellen van het kwartaalprogramma ten behoeve van De Vier Jaargetijden.
- Kopij verzamelen en aanleveren voor gezamenlijke nieuwsbrief KNNV / IVN Apeldoorn (activiteiten, lezingen, nieuwe leden enz.).

Heb je hierin interesse? Neem dan contact met mij op voor een oriënterend gesprek.

Jacob Ruijter

voorzitter@apeldoorn.knnv.nl

06-22172410

Programma 2^e kwartaal 2019

Voor alle excursies geldt: raadpleeg de website <http://www.knnv.nl/agenda/310> of informeer bij de werkgroepcoördinator, in het bijzonder leden die deel willen nemen aan een activiteit van een werkgroep waar ze geen lid van zijn.

Voor de excursies van de Insectenwerkgroep geldt dat pas op het laatste moment wordt besloten of deze doorgaan en naar welke bestemming. Zie daarvoor de website.

datum	activiteit	toelichting
di 2 apr	Vwg Werkgroepavond – Eigen werk Evelien Schermer	20.00 uur Wijkcentrum Orca, Germanenlaan 360
za 6 apr	Vwg Excursie naar Fochteloërveen	Vertrektijd: zie website
ma 8 apr	Pawg Excursie Motketel	13.30 uur Parkeerplaats Elburgerweg (in bocht bij Motketel, links)
za 13 apr	Plwg ³ / ₄ dagexcursie Vitens Blikkenbos; op zoek naar Bosanemonen	9.30 uur Meubelboulevard
ma 15 apr	Pawg Excursie Koppelsprengen / fietspad	13.30 uur Parkeerplaats Het Leesten
di 16 apr	lwg Werkgroepavond	19.30 uur Torricellistraat 2-26
za 20 apr	Vwg Wandeling De Poll	6.30 uur Meubelboulevard
di 23 apr	Pawg Studieavond	19.30 uur Torricellistraat 2-26
vr/za/zo 26/27/28 april	Vogelweekend naar Noord Groningen	voor Vwg-leden
za 4 mei	Plwg Dagexcursie Soerense broek	9.30 uur Meubelboulevard
ma 6 mei	Pawg Excursie Voorst/kerkepad/de Beele	13.30 uur N.H.-kerk in Voorst
ma 6 mei	Wg S&B Werkgroepavond	20.00 uur De Groene Hoven, Zaal 5, Koninginnelaan 280
di 7 mei	Vwg Werkgroepavond "Gierzwaluwen". Lezing door Marleen Andriessen en Trudy du Chattel (Gierzwaluwbescherming Nederland)	20.00 uur Wijkcentrum Orca, Germanenlaan 360
za 11 mei	Vwg Excursie naar Harderbroek	Vertrektijd: zie website
za 18 mei	Vwg Excursie naar Wormer- en Jisperveld of Marker Wadden	Vertrektijd: zie website
di 21 mei	lwg Werkgroepavond	19.30 uur Torricellistraat 2-26
za 25 mei	Vwg Wandeling Hoog Buurlo	6.30 uur Carpoolplaats Europaweg
ma 27 mei	Pawg Excursie Lichtenbelt	13.30 uur, vertrekplaats zie website
za 1 jun	Plwg ³ / ₄ dagexcursie Onderlaatse laak	9.00 uur Meubelboulevard
vr 7 jun	Vwg Nachtzwaluwen tellen op Kootwijkerzand	Vertrek 21.30 uur vanaf parkeerterrein bij Kwantum, Europaweg
di 11 jun	Vwg Avondwandeling op Kootwijkerzand	Vertrek 19.30 uur vanaf parkeerterrein bij Kwantum, Europaweg
za 15 jun	Plwg Dagexcursie Needse Achterveld	9.00 uur Meubelboulevard
za 29 jun	Plwg Dagexcursie Leemputten	9.00 uur Europaweg bij de Kwantum

Beekdalbreed ontwikkelen, beekherstel 2.0

Jan Folbert

Onlangs bezocht ik met enkele leden van de werkgroep Sprengen & Beken een symposium aan de hogeschool Van Hall Larenstein. Spreker was de bekende prof. Piet Verdonschot, bijzonder hoogleraar Wetland Restoration Ecology. Het thema voor de bijeenkomst was "beekdalbreed ontwikkelen".

Verdonschot hield een pleidooi voor het op *landschapsschaal* ontwikkelen van beeklopen in het kader van beekherstel. Veel beken zijn in het nog recente verleden gekanaliseerd. De eerste periode van beekherstel, daarna, was gericht op hermeandering en het ontwikkelen van een zogenaamd accoladeprofiel (geleidelijk oplopende oevers). Het probleem blijft echter dat de directe omgeving van beken blootgesteld blijft aan teveel stressfactoren. Tegelijkertijd wordt de huidige biodiversiteit voor 50% bepaald door beekdalen.

Er zijn meerdere omstandigheden van belang voor het gezonde functioneren van een beek:

- 1) watergebonden factoren zoals stroming en hydrologie;
- 2) structuur en vorm (meandering);
- 3) samenstelling van het water (chemie en ecologische soorten).

Vanuit ecologische optiek zijn van belang de stroming van het water, het zuurstofgehalte en de aanwezige nutriënten. Deze omstandigheden zijn weer mede-afhankelijk van de beek zelf, het beekdal en de beekflanken. Ter verbetering zou een integrale systeembenadering van belang zijn, waarin aandacht bestaat voor hydrologie, morfologie, chemie en ecologie van de beek.

Daarbij valt te denken aan verdrogingsbestrijding door versponning van de omgeving (beekmoeras) door een vertraging in de afvoer, infiltratie van water ter verbetering van het grondwaterpeil en beter beheer van de beek (boven en onder water) en de verdere omgeving. Tegelijkertijd dient er voldoende stroming te blijven bestaan ter bevordering van de dynamiek door erosie, uitspoeling en overstromingen.

Vanzelfsprekend is inzet van vele partijen nodig om een dergelijke benadering tot stand te brengen. Voor de komende tientallen jaren blijven er dan ook nog vele uitdagingen liggen in de bevordering van het beekherstel (en omgeving).

Beekdalherstel (foto: Ineke de Vries)

Een interactieve 'bio-morfologische kaart' voor een hogere lokale biodiversiteit

Timo Boom

De laatste eeuw is de biodiversiteit wereldwijd significant gedaald. In Nederland is het verlies aan biodiversiteit zelfs aanzienlijk groter dan in veel landen elders in de wereld. Insecten lijken daarin de grootste verliezers, wat onder andere wordt beaamd door de veel besproken Duitse studie van Hallman *et al.* (2017) en de Nederlandse studie van Kleijn *et al.* (2018). Zo is momenteel 42% van de Nederlandse dagvlinders in meer of mindere mate bedreigd in hun voortbestaan en is 20% van de dagvlinders verdwenen. Steenvliegen laten een nog veel negatiever beeld zien. Van deze groep blijkt, dat ongeveer 45% van de oorspronkelijke soorten zijn verdwenen, 10% van de soorten is bedreigd of ernstig bedreigd, 40% van de soorten kwetsbaar of gevoelig en slechts een schamele 5% van alle soorten steenvliegen is niet bedreigd.

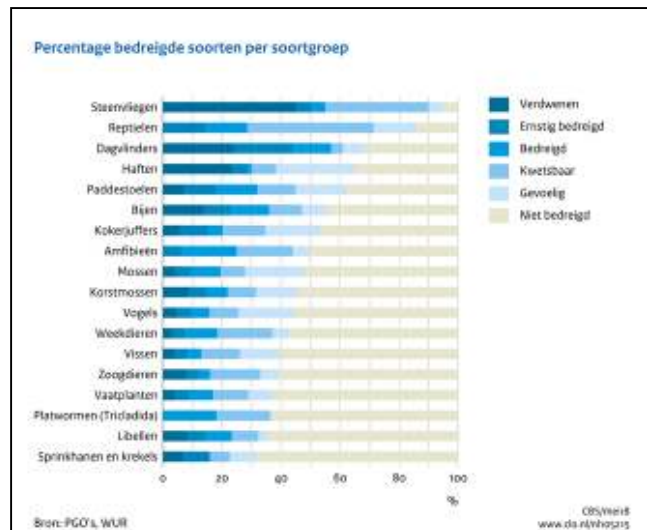
Habitatsverlies en versnippering door de landbouw en verstedelijking, alsmede de vermessing en het gebruik van breedwerkende pesticiden, worden vaak gezien als de grootste boosdoeners voor de afname of het verdwijnen van soorten.

De aardbeivlinder is een zeldzame vlinder die vooral lijdt onder vermessing, verruiging en verdroging van zijn leefgebied (foto: Timo Boom).

De kleine heivlinder is een zeer zeldzame vlinder, waarvan in Nederland nog slechts één populatie voorkomt (foto: Timo Boom).

Percentage bedreigde soorten per soortgroep (Bron: PGO's, WUR).

De Nederlandse natuurwetgeving (o.a. de Wet natuurbescherming) lijkt in veel gevallen niet bij te dragen aan een positief effect op de lokale biodiversiteit. Dit is met name het geval voor het stedelijk gebied en het agrarisch buitengebied. Dit komt onder andere doordat de Nederlandse natuurwetgeving zich voornamelijk richt op zeldzamere soorten, die veelal alleen in natuurgebieden voorkomen. Hierdoor gaan bij bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkeling en in de landbouw veel (voorheen) algemene soorten in aantallen achteruit. Een goed voorbeeld hiervan is de argusvlinder (*Lasiommata megera*), die tot een aantal decennia geleden één van de meest algemene vlindersoorten was, maar nu op veel plekken een zeldzame verschijning is geworden.

Om ook meer algemene soorten, die geen beschermde status genieten, een handje te kunnen helpen heeft Econsultancy (het ingenieursbureau waar ik momenteel werkzaam ben) in samenwerking met de gemeente Ede een zogeheten 'bio-morfologische kaart' ontwikkeld. Omdat het erg slecht gaat met insecten, maar deze zeer belangrijk zijn voor het goed functioneren van ecosystemen, ligt de nadruk van deze kaart op insecten. Maar ook andere soortgroepen, zoals vogels, zoogdieren, vaatplanten, reptielen en amfibieën, zijn opgenomen in de bio-morfologische kaart.

Het principe van deze online bio-morfologische kaart is, dat zowel het stedelijk gebied als het buitengebied van de gemeente Ede is verdeeld in een groot aantal kleine deelgebiedjes met allemaal een bepaald karakter. De indeling van de deelgebieden is op basis van een aantal factoren gemaakt. Voor het

buitengebied is deze indeling vooral gebaseerd op basis van abiotische factoren en voor het stedelijk gebied op grond van stedelijke dynamiek, historie en verschijningsvorm. Voor elk van deze deelgebieden is een factsheet opgesteld met daarin onder andere algemene informatie over het desbetreffende gebied, het aantal waargenomen soorten, de natuurkwaliteiten van het gebied, en als belangrijkste: de ontwikkelingsmogelijkheden om de biodiversiteit in het gebied te kunnen versterken.

Een dergelijke ontwikkelingsmogelijkheid is het vergroenen van een industrieterrein door het aanleggen van groenstroken, groene daken, bruine daken of het creëren van groene gevels. Een andere ontwikkelingsmogelijkheid om de biodiversiteit van bijvoorbeeld sloten, poelen en vijvers te versterken, is het aanbrengen van natuurvriendelijke oevers. Ook worden er kleinschaligere maatregelen genoemd, die eveneens door particulieren gebruikt kunnen worden. Een voorbeeld is het aanplanten van waardplanten voor (bijzondere) vlinders, zoals de sleedoorn (*Prunus spinosa*) voor de sleedoornpage (*Thecla betulae*) of iep (*Ulmus* sp.) voor de iepenpage (*Satyrion w-album*). Een ander voorbeeld is het aanleggen van een composthoop, die als broedlocatie voor de ringslang kan fungeren, maar ook gebruikt kan worden door meer algemeen voorkomende soorten, zoals de egel.

Een natuurvriendelijke oever leidt niet alleen tot een hogere diversiteit aan bijvoorbeeld waterplanten, amfibieën en aquatische insecten, maar oogt ook veel natuurlijker en mooier (foto: Econsultancy).

Met de in de bio-morfologische kaart opgenomen ontwikkelingsmogelijkheden en maatregelen kunnen bijvoorbeeld gemeentes, initiatiefnemers, projectontwikkelaars, maar ook boeren en particulieren, in hun eigen omgeving bijdragen aan een hogere lokale biodiversiteit. Dit niet alleen door het beschermen van zeldzame soorten, maar ook door het behouden van of kansen te ontwikkelen voor meer algemene soorten. Het is namelijk net zo van belang om algemene soorten te beschermen, zodat deze niet, net als de argusvlinder, in de toekomst een zeldzame verschijning zullen worden.

Zelf een kijkje nemen? Dat kan op:

<https://geo.ede.nl/index.php?@Bio-morfologische-kaart>

De factsheets zijn eenvoudig te bereiken door op de kaart op het desbetreffende gebied te klikken. De oranje gebieden betreffen het stedelijk gebied en de groene het buitengebied van de gemeente Ede.

Paddenstoelen op en rond de zomereik

Carolien Londerman

De zomereik en beuk zijn twee boomsoorten die je vaak tegenkomt in de Veluwe bossen. Maar wat verschillen deze bomen van elkaar. Beuken staan als hoge rechte stammen naast elkaar, hun dichte bladerdak laat nauwelijks zonlicht door. Hierdoor krijgen andere planten geen kans om te kiemen. De beuk is niet gesteld op gasten; hij staat in een roestbruin tapijt van eigen blad. Ook zijn gladde bast is niet uitnodigend voor insecten.

Hoe anders is dat met de eik, om precies te zijn de zomereik. Eiken groeien minder hoog op dan de beuk, vaak met wat rommelige takken, waar het zonlicht door heen kan. Zaden krijgen de kans om te kiemen. Hier zie je bosbessen, varens en grassen.

Veel soorten amaniet leven in symbiose met eik

Zijn grove schors biedt insecten een schuilplaats, het blad valt goed in de smaak bij rupsen en larven. Wat is de eik een allemansvriend! Paddenstoelen worden ook aangetrokken door de eik. Er zijn diverse paddenstoelfamilies die een samenlevingsverband aangaan met de eik. Hierbij worden voedingsstoffen met elkaar uitgewisseld. Dit zijn onder andere russula's, amanieten, gordijnzwammen en melkzwammen. Een bekende soort, die we met de werkgroep regelmatig zien, is de scherpe kamrussula. Deze heeft een licht-bruingrijze hoed, die 8 cm groot kan worden. De hoed heeft een "radiair" gegroefde rand; hier kun je de tanden van een kam in zien.

De eikhaas leeft als parasiet aan de voet van oude zomereiken (foto Carolien Londerman)

Het schaapje komt uit de melkzwammenfamilie. Dit is een opvallend grote, wittige paddenstoel, met een trechtervormige hoed, die tot 25 cm groot kan worden. Ze staan vaak met meer exemplaren bij elkaar, als in een kleine kudde.

Aan de stamvoet groeit de eikhaas. Deze heeft een voorkeur voor een oudere eik. Hij is een parasiet. Als parasiet zoek je een stevige boom uit, dan valt er wat te halen. De eikhaas is een grote paddenstoel die uit meerdere, platte, lichtbruine hoedjes bestaat. Al deze hoedjes bij elkaar kunnen uitgroeien tot een soort bloemkool van een halve meter in diameter. Echt op de stambasis zit de spoelvoetcollybia. Dit is een bundel van 15 tot 20 kaneelbruine paddenstoelen. Als je er eentje lostrekt zie je dat deze een vreemde afgeplatte, gedraaide steel heeft, zoals een ouderwetse naaispoel. De spoelvoetcollybia is ook een profiteur, maar de eik kan nog vele jaren met hem leven. Wat hoger op de stam, vooral bij een beschadiging van de schors komt een meer bekende soort voor: de biefstukzwam, *Fistulina hepatica*. Vreemd genoeg betekent hepatica "als lever". Jonge exemplaren zien eruit als een ongekookte lever, dieprood. Ook kunnen bloedachtige druppels van de hoed afdruppen. De biefstukzwam mag er dan smakelijk uitzien, hij smaakt nogal zuur.

De spoelvoetcollybia groeit als parasiet aan de voet van oude zomereik

Op het afgefallen blad van de eik groeien kleine paddenstoeltjes, die het blad verteren en opruimen, zoals de witte paardenhaartaailing en het donker eikenbladzwammetje. Op de eikel komt het eikelbekertje voor en op het dopje het eikedopzwammetje. Het allerkleinste paddenstoeltje, dat op de takken van de eik voorkomt, is het eikenbladstromakelkje. Het wordt niet groter dan 5 millimeter. Nog kleiner is het groen franjekelkje, hooguit 2 mm in doorsnede, dat je kunt aantreffen op vermolmde eikenstronken. Van klein tot groot, nog veel meer paddenstoelen dan die hier zijn beschreven komen voor op en rond de eik, dus terecht een allemansvriend !

De biefstukzwam is een zwakteparasiet, die jarenlang op zomereik kan vertoeven

Het eikelbekertje leeft op overjarige eikels

Het eikelbekertje leeft op overjarige eikels

Foto's: Ruud Knol, tenzij anders vermeld

Het groen franjekelkje, een miezepieter van hooguit 2 mm op oude eikenstobbe

Schadelijke schoonheid

Joke Tammen

De nachtschade familie (*solanacea*) bevat veel giftige planten, die deels als medicijn gebruikt kunnen worden, maar ook de bekende eetbare gewassen als aardappel, tomaat, paprika en aubergine.

De zwarte nachtschade (*Solanum nigrum*) is de plant waaraan het geslacht zijn naam te danken heeft.

De Latijnse naam *Solari* wordt vertaald als verzachtend of verdovend.

Het zijn kruidachtige planten of struiken, ze hebben verspreid staande, aan de top soms twee aan twee staande bladeren zonder steunblaadje.

De vrijwel regelmatige tweeslachtige, vijftallige, bloemen hebben een vergroeidbladige kelk en kroon. De meeldraden staan op de kroonbuis ingeplant en wisselen af met de kroonslippen.

De vruchten zijn bessen of doosvruchten.

De werkzame stoffen zijn vaak neurotoxische alkaloiden, zoals atropine en nicotine, die het zenuwstelsel van mensen en veel dieren kunnen beïnvloeden.

Belladonna

Wolfskers, atropa-belladonna, is een vaste plant uit de nachtschade familie en is zeer giftig, de bessen bevatten de giftige stof atropine.

De soortaanduiding, bella-donna, is Italiaans voor 'mooie vrouw'.

In de Renaissance druppelden de vrouwen hun ogen met het atropine bevattende sap om de pupillen te verwijden om ze donkerder te maken, toen een schoonheidsideaal.

Tegenwoordig gebruiken oogartsen de pupilverwijdende eigenschap atropine nog steeds bij oogonderzoek.

In Nederland is de soort zeldzaam. De plant is voornamelijk in Zuid-Limburg en Gelderland te vinden. In Nederland is de plant wettelijk beschermd.

Wolfskers groeit op beschaduwde plekken aan de rand van het bos.

Zegekruid (*Nicandra physalodes*) is een eenjarige plant uit de nachtschade familie (*solanacea*).

De plant kan van 0,3 tot 2 meter hoog worden. De bladeren zijn tot 30 cm lang, eirond tot langwerpig, golvend getand. De bloemen, blauw/paars, bloeien slechts een enkele dag.

Na de bloei ontstaat er een lampion van kelkbladeren met daarin de vrucht; een +/- 15mm bruine bes.

Zegekruid is voornamelijk afkomstig uit Peru en komt zowel in België als Nederland voor.

Zegekruid groeit zowel op zandgrond als op klei en staat graag op een zonnige plek.

2 jaar geleden zag ik hem op braakliggend terrein tussen puin van het nu in aanbouw zijnde winkelcentrum de Anklaar. De meegenomen bes vond mijn tuin ook goed en heeft een jaar later dan ook een uitbundig bloeiende plant opgeleverd.

Het moge dan wel giftig zijn, maar zowel de wolfskers als het zegekruid zijn schoonheden om te zien.

Zegekruid

foto's: Joke Tammen

De vogelwerkgroep van de KNNV heeft een bezoek aan de Marker Wadden hoog op het wensenlijstje staan. Zeker in de beginfase zijn dit soort projecten spectaculair. Het wachten is op ferry-verbindingen, zonder dat je kilometers om moet rijden.

De Marker Wadden, wat zijn dat?

Na de bouw van de afsluitdijk in 1932 werd de Zuiderzee het IJsselmeer. De inpoldering van de Noordoostpolder werd in 1942 voltooid. Daarna volgden Noordelijk Flevoland in 1957 en Zuidelijk Flevoland in 1968. Op dat moment was het IJsselmeer ongeveer gehalveerd. De aanleg van de Houtribdijk in 1976 was al een voorbode van de drooglegging van het Markermeer. Men beseftte echter steeds meer dat een zoetwaterbekken, zoals dat nu was ontstaan, zeer waardevol en enorm belangrijk was. En zo verdwenen de plannen om nog meer gebied op het water te winnen. Ook de groei van de landbouw liep terug, waardoor er minder land nodig was. Plannen werden geopperd en weer verworpen. Omstreeks 2011 kwam Roel Posthoorn, werkzaam bij Natuurmonumenten met het idee van de Marker Wadden. Hij werd in 2016 projectleider.

Droomidee

Roel Posthoorn lanceerde zijn idee in 2011 onder de titel 'Droomidee'. Het voorstel sloeg aan en van de Postcode Loterij kwam de eerste financiële bijdrage. Een jaar later stapte de overheid in het project. Het deel van het Markermeer, waar het water grotendeels stil stond, was er slecht aan toe, gezien de drastische achteruitgang van de vis- en vogelstand. Voor de aanleg van de eilanden gebruikte men dat deel van het Markermeer, waar zich de meeste slib had opgehoopt. Daar zat het minste leven in en daar kwamen de minste zeilers. Daarnaast kregen de oevers onder- en bovenwater een opknappbeurt, waardoor de natuurlijke voedselketen zich kan herstellen. Door nieuwe kunstmatige eilanden te maken, ontstonden oevergebieden met potentie.

De Marker Wadden moeten een archipel worden met een zo groot mogelijke biodiversiteit. De eilanden zijn voorzien van een dynamische waterkering. Bij storm kunnen er delen overstromen of er kunnen nieuwe geulen ontstaan. Dat kan omdat er geen mens woont en er dus geen gevaar is. Dit waterspel biedt tevens kansen om meer te weten te komen over wat het wassende water te weeg brengt. Dat is gezien de waterspiegelstijging geen onbelangrijk onderdeel van het hele project.

Marker Wadden (foto: Nationaal Park Nieuwland)

Kluut met jongen (foto's: Evelien Schermer)

Eilanden worden ontdekt

Bij de aanleg van de eilanden was het uitgangspunt: een zo lang mogelijke en zo onderhoudsarm mogelijke kustlijn. Het aanvankelijke plan om één eiland aan te leggen, is verlaten. Het zijn er zes geworden. Het Markermeer heeft een oppervlakte van 70.000 hectare. De eilanden beslaan gezamenlijk 900 hectare. Het grootste eiland heeft een oppervlakte van ongeveer 250 hectare. Inmiddels hebben de insecten, het zoöplankton, vogels, vissen en de moerasandijvie de eilanden al ontdekt. De kluten doen zich te goed aan de muggen en de sterns lijken genoeg vis te vinden. Op de kleine eilanden komt niks; op het grootste eiland komen minimale voorzieningen. Het is de bedoeling, dat er 24 uur per dag, zeven dagen in de week eilandwachters komen; vrijwilligers die als gastheer/gastvrouw het respect voor dit gebied zullen overdragen. Voor kampeeders in kleine tentjes komt er een veldje. Ook onderzoekers krijgen een uitvalsbasis. Over bootverbindingen lopen onderhandelingen.

Bron: De Groene Stad, Redmond O'Hanlon.

Wil je meer weten kijk op de site van Natuurmonumenten
<https://www.natuurmonumenten.nl/projecten/markereilanden/welkom-op-marker-wadden>

Laatste nieuws: Nationaal Park Nieuw Land krijgt groen licht

Woensdagavond 27 februari gaven de Provinciale Staten groen licht voor de ontwikkeling van het Nationale Park Nieuw Land, dat vier natuurgebieden gaat omvatten: de Oostvaardersplassen, de Lepelaarplassen, het Markermeer en de Marker Wadden.

Door verbinding van de parken zal zich extra natuur kunnen ontwikkelen en komt er meer ruimte voor recreatie. De provincie zal in samenwerking met onder andere Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer de komende 20 jaar een ontwikkelingsvisie opstellen. <https://www.nationaalparknieuwland.nl/nl/markereilanden>

Vogelkijkhut 'Duikend' (foto: Natuurmonumenten)

KNNV - boeken

Ben Keizer

Informatie over KNNV-boeken verandert

Het was tot 2019 gebruikelijk om u in De Vier Jaargetijden ook op de hoogte te houden van publicaties en aanbiedingen van de KNNV Uitgeverij. Dat is veranderd. Vanaf nu zal het boekennieuws periodiek in een aparte e-mail naar de leden worden gezonden.

Boeken van de KNNV Uitgeverij

Wil je een boek aanschaffen bij de KNNV Uitgeverij? Bestel die dan via onze afdeling, want dat heeft voordelen voor u en voor onze afdeling.

- U krijgt de boeken voor de ledenprijs (10% korting)
- U betaalt geen verzend- en of administratiekosten.
- Als de boeken binnen zijn krijgt u bericht over de bezorging of het afhalen van de bestelling.
- Betaling per bank bij levering.
- En ... de afdeling Apeldoorn wordt er ook nog financieel sterker van.

Kijk op de website www.knnvuitgeverij.nl voor een overzicht van alle boeken en volg periodiek de e-mails met boekennieuws. Bestellen kan bij Ben Keizer: b.keizer9@gmail.com of 06-37419143.

Het kan gebeuren dat de bestelde boeken enige levertijd hebben omdat gratis verzending door de uitgeverij afhankelijk is van hoeveel boeken er op onze bestellijst staan. Bestel daarom wel tijdig.

OUDE BOEKEN SERVICE

Wat doe je met die mooie maar wellicht oude natuurboeken die u niet meer leest? Zonde om ze weg te gooien. De OUDE BOEKEN SERVICE helpt je om een KNNV-lid te vinden die jouw mooie boeken wil overnemen.

Wil je boeken aanbieden?

Neem contact op met Jan Kerseboom, tel. 055-5338323 of mail

j.kerseboom6@chello.nl. Overleg met hem wanneer de boeken bij hem gebracht kunnen worden. Hij maakt een lijst van alle titels en bepaalt de prijs. Tijdens lezingen en op natuurmarkten, waar wij als afdeling aan meedoen, worden de boeken aangeboden. De opbrengst is voor onze eigen afdeling.

Wil je boeken overnemen?

Op de website staat een lijst van beschikbare boeken (onder "overige info/boeken"). Maak je keuze en neem contact op met Jan. Maak met hem een afspraak om het boek te bekijken en op te halen.

Wat gebeurt er met de onverkoopbare boeken?

Wanneer de boeken binnen 1 jaar niet verkocht zijn dan worden ze afgestaan aan de landelijke KNNV. Zij verkopen dan onze overgebleven boeken en de opbrengst is voor de landelijke KNNV.

Ledenmutaties

Nieuwe leden 1e kwartaal 2019

Marion Verhulst

Johan de Moor (Vwg)

Theun Kiers

Petra Kiers-Stam

Lidmaatschap

Contributie per jaar: € 32,00, huisgenootleden € 18,00 jeugdleden (jonger dan 25 jaar) € 15,00.

Contributiereductie is mogelijk voor leden die gebruik kunnen maken van RegelRecht.

Opgeven als lid van onze afdeling Apeldoorn bij Jan Noorlander, tel 055 533 1497 of ledenadministratie@apeldoorn.knnv.nl.

Opzeggen van het lidmaatschap kan uitsluitend schriftelijk of per e-mail (wordt definitief als dit per e-mail bevestigd is) en wel per 1 januari met een opzegtermijn van 2 maanden (dus uiterlijk 31 oktober).

Betaling vóór 1 februari van het lopend jaar op IBAN rekeningnummer **NL88 TRIO 0338 7457 34**, ten name van KNNV, afd. Apeldoorn te Apeldoorn. **LET OP: dit is een nieuw rekeningnummer!**

Algemene informatie KNNV afdeling Apeldoorn

Doel van de KNNV is het verbreiden van de kennis van de natuur in de ruimste zin van het woord en meewerken aan de bescherming van natuur en landschap door het voeren of steunen van acties, die hierop gericht zijn. De afdeling Apeldoorn van de KNNV is opgericht op 16 december 1911.

Afdeling Apeldoorn heeft een paddenstoelen-, planten-, insecten-, vogel- en een werkgroep sprengen en beken. Iedere werkgroep organiseert excursies en lezingen. Deze worden als regel in de algemene agenda opgenomen. Alle leden en huisgenootleden van de afdeling mogen aan deze activiteiten deelnemen.

De werkgroepavonden zijn 1 x per maand op dinsdagavond; alleen de werkgroepavond van Sprengen en Beken is 1 x per kwartaal op maandagavond. Voor tijdstip, plaats en over wat de groepen doen, kunt u informatie krijgen bij onderstaande werkgroepcoördinatoren en op de afdelingswebsite:

www.knnv.nl/apeldoorn

Locaties: Gebouw 't Hoefijzer, Torricellistraat 2-26, Apeldoorn
Wijkcentrum De Groene Hoven, Koninginnelaan 280, Apeldoorn
Wijkcentrum Orca, Germanenlaan 360, Apeldoorn

Bestuur

Voorzitter	Jacob Ruijter	06 2217 2410	voorzitter@apeldoorn.knnv.nl
Secretaris	Patrick Meertens	06 4145 4399	secretaris@apeldoorn.knnv.nl
Penningmeester	Gerrian Tacoma	055 534 0943	penningmeester@apeldoorn.knnv.nl
Activiteitencoördinator	Jan den Held (tot 27-03-2019 daarna vacant)	0575 517 750	jdenheld@lijbrandt.nl
Lid	vacant		

Ledenadministratie

Ledenadministrateur	Jan Noorlander	055 533 1497	ledenadministratie@apeldoorn.knnv.nl
---------------------	----------------	--------------	--------------------------------------

Werkgroepcoördinatoren

Insectenwerkgroep	Koos Middelkamp	055 366 7693	midtip@planet.nl
Paddenstoelenwerkgroep	vacant		
Plantenwerkgroep	Marchien van Looij	055 355 0149	m.vanlooij@hetnet.nl
Vogelwerkgroep	Rein van Putten	055 541 2454	rein.van.putten@online.nl
	Ineke Klaver	055 541 2107	icklaver@hotmail.com
	Paul Vermeulen	055 578 9978	paul.vermeulen@hetnet.nl
	Evelien Schermer	055 533 6273	evelienschmermer@hetnet.nl
Werkgroep Sprengen en Beken	Hans van Eekelen	055 533 0988	hans.ve@upcmail.nl

Commissies en overige adressen

Activiteitencommissie	Jan den Held (tot 27-03-2019 daarna vacant)	0575 517 750	jdenheld@lijbrandt.nl
	Miep Verwoerd	055 533 7328	m.verwoerd3.1@kpnmail.nl
	Klaske de Jong	0578 614 190	klaske.de.jong@gmail.com
	Philip Claringbould	06 3617 3548	p.zonnig@gmail.com
Promotiecommissie	Jacob Ruijter	055 576 1383	voorzitter@apeldoorn.knnv.nl
	Jan Kerseboom	055 533 8323	j.kerseboom6@chello.nl
	Evelien Schermer	055 533 6273	evelienschmermer@hetnet.nl
	Frank de Vries	055 360 1640	franklindevries@hotmail.com
De Vier Jaargetijden Redactie	Jan den Held (tot 27-03-2019 daarna vacant)	0575 517 750	redactie@apeldoorn.knnv.nl
	Nina de Vries (opmaak)	055 301 3259	redactie@apeldoorn.knnv.nl
	Joke Tammen	055 366 4087	redactie@apeldoorn.knnv.nl
	Ineke Klaver (tijdelijk waarnemend voor Jannie Aalders)	055 541 2107	redactie@apeldoorn.knnv.nl
Bezorging	Ineke Klaver	055 541 2107	icklaver@hotmail.com
Boekenverkoop	Ben Keizer	06 3741 9143	b.keizer9@gmail.com